

PRILOGA

ZVONČKU

IVO TROŠT:

Slon.

arsikdo izmed „Zvončkovih“ čitateljev posebno z dežele je videl slona poslednjič o Božiču pri jaslicah, a živega še nikoli. V mladosti smo se čudili močni živali, ki nosi na hrbtu pisano poslikano hišico in v nji ljudi, svoje zapovednike; le malokdo je pa pomislil, kakšna bi utegnila biti žival v resničnem svojem življenju kakor ga živi v Vzhodni Indiji in južni Afriki.

Kapetan Majič, ki je že sam lovil slone, je ustregel otrokom domače vasi in jim marsikaj pojasnil iz življenja največjega sesalca na kopenskem.

Ime ima slon baje odtod, ker ne spi ležeč, marveč se nasloni na drevesno deblo. Posebnost je njegov rilec, ki mu služi kot roka in tipalnica. Z njim lomí sočne mladike in jih nosi v gobec, z njim pobira ukročen cukerčke, ki mu jih mečejo gledalci po mestih, z njim tudi zgrabi — pijanec — steklenico za vrat in izlije v žejni goltanec. Ukročen slon se nauči kakor konj in pes marsikaj. Hodi celo samo po zadnjih nogah in dela poklone. Mlad slon se privadi človeku in mu je zvesto vdan do starosti, ki je navadno jako visoka. Vendar se pa na njegovo zvestobo človek ne sme preveč zanašati. Prebivalci iz Bengalije v Indiji poznajo slona in njegove muhe. Ako začne star ukročen slon otresati gospodarja in njegovo hišico na svojem hrbtu, tedaj vedo, da se je v njem zbudila njegova divja narava ter zahteva svojo žrtev: človeka zgrabi z rilcem, vrže ob tla in ga pohodi. Zvesti služabnik nekega indiškega khana (poglarvarja) je v tem slučaju samo prosil svojega zapovednika v hišici na slonovem hrbtu, naj skrbi za njegovo družino, ker se mora žrtvovati on slonovim muham, sicer je zapovednikovo življenje v največji nevarnosti. Slon ga je zgrabil in ubil, potem je pa mirno nadaljeval svojo pot kakor da se kesa svoje neumnosti.

V Evropo pošiljajo slone danes večinoma samo za zverinjake. Tu jih nauče raznih umetnosti kakor medvede.

V prejšnjih časih so jih Grki in Rimljani rabili uspešno celo v vojnah, kjer so jih postavili v prve vrste proti sovražniku.

Posebno zanimiv je lov na slone. Love jih zastran dragocenih oklov —

dolgih zob v spodnji čeljusti. Iz teh se namreč dobiva draga slonova kost, ki se iz nje izdelujejo različna lepotičja po vsem svetu. Sicer v miru in družinski slogi živeče slone napode z ognjem in priganjanjem v nalašč zato pripravljeno zagato. Žival čuti, da je zajeta in začne grozno vekati. Samice žalujejo po mladičih, mladiči iščejo svoje matere. Vsa čreda je grozovito zmedena, zbegana in jako žalostna. Tedaj se loti celo starih slonov — malodušnost. Glave povesejo in mečejo po sebi prah in blato. Lovci pa

ravnajo z ujetimi sloni jako pametno: vse, kar ni za rabo, izpuste skozi poseben izhod. Živali s slabimi, malovrednimi okli, mladiče in pohabljenice izpuste na svobodo. A tedaj bi kdo mislil, da slon veselo steče v goščavo. Kaj še? Mirno, uprav dostojanstveno stopa k bližnji vodi, kjer se okoplje.

Ujete slone krote v zanjkah, z bodali in stradanjem. Mnogo teh živali pogine v strogi šoli: zdihujoč po nekdanji svobodi zamenjajo sužnost s smrtjo. Večina doseže ujeta ali svobodna visoko starost, trde celo do 120 let.

Divji sloni žive složno med seboj in ne delajo človeku posebne škode, razen če začne zahajati na pašo v cukrovo trstje ali mlado žito. Tega jim ne more nihče zabraniti. Velja tudi tukaj slovenski pregovor: Če se je koza navadila na ovseno njivo, kozo ubij ali oves požanji. — Pri slonu je seveda stvar težavnejša kakor s kozo.

Človeka napada samo razdražen. Ali tedaj mu pa tudi le s težavo odnese zdrave ude. Slon, dasi neokreten in navidezno neroden, je v nevarnosti hiter in skočen. Drzni zamorec v južni Afriki mu uide samo tako, da skoči jadrno kakor veverica na vejo najbližjega drevesa ter spleza po njem tako visoko, da ga ne doseže slon z rilcem.

Od mrtve živali nima človek druge koristi kot okle. Meso je pretrdo, uprav vlačno, a koža predebela.

Dočim so pri nas sloni samo za smeh in zabavo ter so jih mnogokrat v ta namen tudi pobarvali z rdečo barvo, imajo jutrovcu slona za vzor moči in dostojanstva. Slon jim ni žival v nadlego, marveč v podporo. Pomaga jim prenašati tovore, prenašati pa tudi težo večinoma bednega življenja.

Daljni praded slonov je bil predpotopni mamut, mnogo večji in močnejši, zares orjaška žival, čigar ogromnemu okostju se čudimo. Danes gledamo v veliki globočini naše zemlje med premogom izkopanih ostankov velikana mamuta, ki se je pasel še pred tisoči let po velikanskih pragozdih, kjer so rasle travne bilke tako visoko kakor danes smreke. „To so bili torej drugačni časi od sedanjih, ko gledamo slona samo pri jaslicah o Božiču“. Tako je končal opis slonov kapetan Majič.

Dan.

*Nekoč sem te ljubil,
ti beli dan,
kot ljubi puščave sin
neskončno ravan.*

*Ah, zdaj pa te ljubim še bolj
kot pa nekoč.
Ne vem, zakaj? Morda me že
objela je noč!*

Makso Smolè.

